

PIYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ FAALİYETLERİ

Gülay UZUNGİL

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü
Piyasa Gözetimi ve Denetimi Dairesi Başkanlığı-3
Atex ve Kimyasallar Şube Müdürü
gulay.uzungil@sanayi.gov.tr

Özet

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı sanayi ürünlerinin denetiminde üstlenmiş olduğu geniş sorumluluk alanı nedeniyle önemli ölçüde bilgi birikimi ve tecrübe kazanmıştır. Bugün gelinen nokta ile tam olarak erişilmek istenen hedef olmamakla birlikte, Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü'nün kuruluşuyla ürün güvenliği ve denetimi konusunda problemleri çözmeye ve sistem geliştirmede önemli bir kapasiteye ulaşılmıştır. Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü, ulusal düzeyde sanayi ürünlerinin teknik mevzuatına ve/veya ürün güvenliği gereklerine uygunluk denetiminin yaklaşık olarak % 80'inden sorumludur. Bakanlığın, denetim yapmaya elverişli yaygın taşra teşkilatı bulunması, test ve muayene hizmetlerine ulaşmada diğer bazı kurumlara göre sahip olduğu avantajlar ve taşra teşkilatında belli eğitimlerden geçmiş denetim personelinin mevcudiyeti, Genel Müdürlüğün sorumluluklarını yerine getirmesinde avantaj olarak görülmektedir.

Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü'nün temel amaçları; sanayi ürünlerinin teknik mevzuatına uygunluğunu ve piyasa güvenliğini sağlamak, insan sağlığı, can ve mal güvenliği ve çevreyi korumak, işletmeler arasında haksız rekabeti önlemek ve ihraç pazarında Türk ürünlerinin imajını yükseltmektir.

1. ULUSAL PGD YAPILANMASI VE GÖREV DAĞILIMI

Ülkemizde Piyasa Gözetimi ve Denetimi yapılanması aşağıdaki şekilde özetlenmiştir

Şekil 1: Ulusal PGD Yapılanması

Ekonomi Bakanlığı'nca hazırlanan "97/9196 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türk Ürünlerinin İhracatının Arttırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Kararın Ekinde Yapılan Düzenlemenin Duyurulması Hakkında Tebliğ" in 31/12/2014 tarihli ve 29222 sayılı Resmi Gazete'de yayınlaması ile PGD'den sorumlu 10 kurum ve kuruluşun görevleri yeniden düzenlenmiştir.

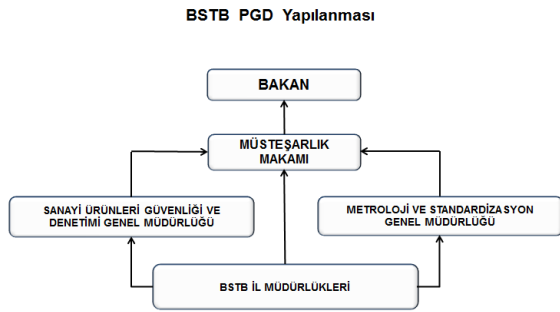
- 1. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı:** Aerosol kaplar, asansörler, exproof ürünler(atex), basınçlı ekipmanlar, elektrikli ekipmanlar, gaz yakan cihazlar, kazanlar, makineler, otomotiv, pil ve akümülatörler, sivil kullanım amaçlı patlayıcılar, taşınabilir basınçlı ekipmanlar, teleferikler, zorunlu standart-düzenlenmemiş alan, yasal metroloji, hazır ambalajlı mamuller, petrol ve petrol ürünleri
- 2. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı:** Hazır Giyim, tekstil ve ayakkabı, dekoratif malzemeler, mobilyalar, el aletleri, aygıtlar, hobi ve spor ekipmanları, çakmaklar, kırtasiye ürünleri, çocuk bakım ürünleri ve çocuk ekipmanları, gıda görünümlü ürünler, deterjanlar, temizlik, biberon, hijyenik pedler, çocuk bezleri, hava aromatize edici ürünler, kuvvetli asit bazlar, havuz kimyasalları, oyuncaklar, diş fırçaları
- 3. Sağlık Bakanlığı:** Kozmetikler, tıbbi cihazlar, kimyasal ürünler (dövme mürekkebi, temizleme ve yıkama ürünleri)
- 4. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı:** Yapı malzemeleri, katı yakıtlar
- 5. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı:** Kişisel koruyucu donanımlar
- 6. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı:** Gezi tekneleri, gemi teçhizatı
- 7. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu:** Telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanları
- 8. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu:** Akaryakıtlar, madeni yağlar
- 9. Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu:** Tütün mamulleri ve etil alkol ürünleri
- 10. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı:** Gıda maddeleri, gıdalarla temas eden madde ve malzemeler, yem, gübreler, bitki koruma ürünleri, veterinerlikte kullanılan tıbbi ürünler.

2. BAKANLIĞIMIZ PGD YAPILANMASI VE GÖREV DAĞILIMI

Ulusal düzeyde ürün güvenliği ve denetimi alanında yaşanan yatay sorunların çözülmesine katkı ve Bakanlığımızın "ürün güvenliği ve denetimi" faaliyetlerinin

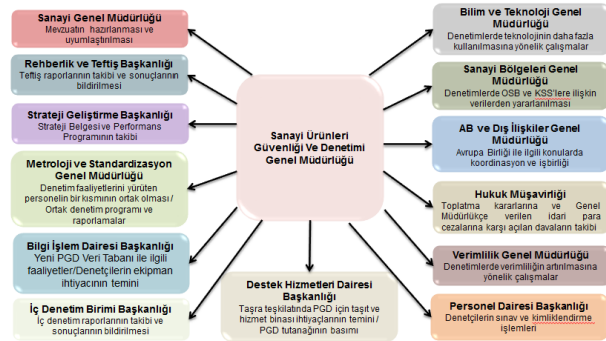
etkin bir şekilde yürütülmesine olanak sağlanması amacıyla, 2011 yılında 635 sayılı KHK ile önemli bir adım atılarak Bakanlığımız bünyesinde, “Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü” kurulmuştur.

Genel Müdürlüğümüz; 4703 Sayılı “Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Çerçeve Kanun” ve uygulama Yönetmelikleri ile “Bakanlığımız Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği” hükümleri çerçevesinde, sanayi ürünlerinin AB teknik mevzuatına uyumunu gerçekleştirmek ve güncellemek, bu mevzuatın uygulanmasını teminen gerekli alt yapı ve mekanizmaları kurmak, bu mevzuat kapsamı ürünlerin denetimlerini hem iç piyasada hem de ithalat aşamasında gerçekleştirmek, uygunsuzluklarla ilgili önlem almak ve bildirimlerde bulunmakla yükümlüdür.

Şekil 3: Bakanlığımız PGD Yapılanması

Piyasa Gözetimi ve Denetimi faaliyetlerini yürüten Bakanlığımızın diğer birimleri ile de koordineli çalışılmaktadır.

Şekil4: Bakanlığımız Birimleri ile Genel Müdürlüğümüzün ilişkisi

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi için ürün grubu bazında uzmanlaşmaya yönelerek Genel Müdürlüğümüzün yeniden yapılanması sağlanmıştır. Bu kapsamda Genel Müdürlüğümüz bünyesinde 3 Piyasa Gözetimi ve Denetimi Başkanlığına bağlı 9 şube müdürlüğü kurulmuştur. Her bir şube müdürlüğü sorumluluğunda bulunan ürün gruplarının, BSTB il müdürlüklerimiz kanalıyla PGD faaliyetlerinin yürütülmesindeki koordinasyondan sorumludur.

- Atex ve Kimyasallar Şubesi
- Otomotiv Denetim Şubesi
- Elektrik-Elektronik ve Enerji Verimliliği Şubesi
- Basınçlı Ekipmanlar Şubesi
- Makina Denetim Şubesi
- Gaz Yakan Cihazlar Şubesi
- Asansör ve Teleferik Şubesi
- Rapex, İhbar ve Şikayet Şubesi
- İthalat Denetim ve Düzenlenmemiş Alan Şubesi

Genel Müdürlüğümüzün kurulmasından sonra PGD faaliyetlerinin daha etkin hale getirilmesini sağlamaya yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bunlardan birkaçı aşağıda sıralanmaktadır;

- Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Stratejisi Eylem Planı 2015-2018 uygulamaya konmak üzere hazır hale getirilmiş ve kamuoyuna duyurulmuştur.
- Sektörel değerlendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.
- Alo 130 Ürün Güvenliği Şikayet Hattı hizmete girmiştir.
- Ürün Güvenliği ile Piyasa Gözetimi ve Denetimi konularında kamuoyunda farkındalık oluşturmak ve halkımızı bilinçlendirmek amacıyla 13 Eylül – 19 Ekim 2014 tarihlerinde 19 farklı ilimizde etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler çerçevesinde 13-19 Ekim tarihleri “Ürün Güvenliği Haftası” olarak tüm illerimizde kutlanmıştır.
- Denetim Personeli yetiştirmeye yönelik 27 Kasım- 5 Aralık 2014 tarihleri arasında aday denetçi eğitimi yapılmıştır. Eğitim programı ardından yapılan sınava giren 120 kişiden 89’u başarılı olmuş ve PGD kimlik kartı almaya hak kazanmıştır.
- Genel Müdürlüğümüz tarafından, ulusal yayın yapan çok sayıda televizyon kanalında çeşitli programlara katılım sağlanarak PGD verileri kamuoyu ile paylaşılmış, bir ürün alırken tüketicilerin ve kullanıcıların nelere dikkat etmeleri gerektiği hususunda bilgi verilmiştir.

3. PİYASA GÖZETİMİ ve DENETİMİ

3.1. PİYASA GÖZETİMİ ve DENETİMİ NEDİR

Piyasa Gözetimi ve Denetimi, ürünlerin piyasaya arzı veya dağıtımı aşamasında, ürün piyasada veya gerektiğinde kullanımda iken; ilgili teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğini, güvenli olup olmadığını denetlemek, güvenli olmayan ürünlerin güvenli hale getirilmesini temin etmek amacıyla gerçekleştirilen her türlü faaliyeti kapsar.

Bu faaliyetler yürütülürken; kamu otoritelerinin sorumluluğunda, oransallık ilkesine riayet edilerek, bağımsız ve tarafsız bir şekilde yürütülür. Ürünün belgelendirilmesini yapan kuruluştan yararlanılmaz.

PGD, durumun gereklerine göre, aşağıdaki hususlardan bir veya birkaçını kapsayacak şekilde yapılır:

a) Teknik düzenlemenin öngördüğü işaretler ve/veya belgeler üzerinden inceleme,

- b) İlgili bir teknik düzenlemenin bulunmadığı hallerde, ürünün güvenli olduğunu gösteren ve diğer düzenlemeler çerçevesinde hazırlanan bilgi ve/veya belgeler üzerinden inceleme,
c) Duyusal inceleme,
ç) Test ve muayene.

3.2. PİYASA GÖZETİMİ ve DENETİMİNDE ÜRETİCİNİN SORUMLULUKLARI NELERDİR

ÜRETİCİ Piyasaya teknik düzenlemesine uygun ve güvenli ürün arz etmek zorundadır.

- Ayrıca üreticiler;
- ❖ Teknik düzenlemesine uygun olarak ürettiği ürünün özelliklerini belirtecek şekilde mevzuatına uygun işaretlemek ve belgelendirmek,
 - ❖ Ürünün öngörülen kullanım süresi içinde, yeterli uyarı olmaksızın fark edilemeyecek nitelikteki riskleri hakkında tüketicilere gerekli bilgiyi sağlamak,
 - ❖ Gerekirse piyasaya arz edilmiş ürünlerden numuneler alarak test etmek, şikâyetleri soruşturmak ve yapılan denetim sonuçlarından dağıtıcıları haberdar etmek,
 - ❖ Üründen kaynaklanan riskleri önlemek amacı ile ürünlerin toplatılması ve bertarafı da dahil olmak üzere gerekli önlemleri almak,
 - ❖ Yetkili kuruluş tarafından görevlendirdiği denetim personeline uygun bir çalışma ortamı sağlayarak yardımcı olmak,
 - ❖ Ürüne ilişkin ilgili teknik düzenlemede belirtilen tüm belgeleri yetkili kuruluşa ve/veya denetim görevli personele ibraz etmek ve saklamak,
 - ❖ Teste gönderilen ürünün uygunsuz çıkması durumunda numunelerin bedelini, nakil ve taşıma ile test ve muayene ücretini karşılamak,
 - ❖ Toplatma kararının gereklerini yerine getirme ve belgeleme ile piyasaya arzın durdurulması halinde satış ve dağıtım noktalarını bilgilendirmek yetkili kuruluşu haberdar etmek.

yükümlülüğündedirler.

3.3. GENEL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ PİYASA GÖZETİMİ ve DENETİMİ MEVZUATI

Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinin ana eksenini oluşturan mevzuat listesi aşağıda verilmiştir;

1. 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
2. 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun
3. 1705 Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun
4. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
5. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu
6. Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik
7. "CE" İşareti Yönetmeliği
8. Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ve Onaylanmış Kuruluşlar Yönetmeliği

9. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği

10. 2015/9 sayılı "CE" İşareti Taşınması Gereken Bazı Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği Denetimi)

11. 2015/1 sayılı İthalatta Standartlara Uygunluk Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi)

12. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca Onaylanmış Kuruluşların Görevlendirilmesi, İzlenmesi ve denetlenmesinde Esas Alınacak Temel Kriterlere Dair Tebliği (SGM: 2013/12)

13. Ürünlerle ilişkin dikey mevzuat (ATEX (94/9/AT) Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat Ve Koruyucu Sistemler İle İlgili Yönetmelik, Sivil Kullanım Amaçlı Patlayıcı Maddelerin Belgelendirilmesi Piyasaya Arzı ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik (93/15/AT), Atık PİL ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği,...vs)

Çerçeve Kanun olarak da adlandırdığımız 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ve ilgili yönetmeliklerinde;

- ✓ Ürünlerin piyasaya arz koşulları.
- ✓ Üretici ve dağıtıcıların yükümlülükleri.
- ✓ Uygunluk değerlendirilme faaliyetleri
- ✓ Piyasa gözetimi ve denetim.
- ✓ Güvenli olmayan ürünlere ilişkin önlemler
- ✓ Uygulanacak idari para cezaları.
- ✓ Ülkemizde, AB ve üye ülkelere yapılacak bildirimler yer almaktadır.

3.4. PGD YILLIK DENETİM PROGRAMLARI ve DENETİM REHBERLERİ

3.4.1. DENETİM PROGRAMLARI

Bakanlığımız 2007 yılından itibaren denetim faaliyetlerinin verimliliğini ve etkinliğini arttırmak amacıyla yıllık denetim planları hazırlamaya başlamıştır. Bu planlar hazırlanırken aynı marka ürünün birçok ilde mevcut olabileceği fikrinden hareketle, aşağıdaki hususların sağlanması amaçlanmıştır.

- ✓ Mükerrer denetimlerin önlenmesi,
- ✓ Denetimlerde etkinliğin ve verimliliğin sağlanması,
- ✓ Ürünle ve ziyaret edilecek yerlerle ilgili ön çalışma yapılması ve doküman oluşturulması yoluyla, denetime daha hazırlıklı başlanması,

Denetim yapacak BSTB İl Müdürlüklerimize gerektiğinde personel ve kaynak aktarımının zamanında sağlanması.

Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü, sanayi ürünlerinin ürün güvenliği ve teknik mevzuatına uygunluğunu sağlamak amacıyla piyasa gözetimi ve denetimini yapmak ile görevlendirilmiştir. PGD faaliyetleri kapsamında Genel Müdürlük sorumluluğunda 13 ana ürün grubu altında 1500 üzerinde temel ürün yer almaktadır. Bu ürünlerin marka ve model çeşitliliği düşünüldüğünde piyasada milyonlarca ürün bulunmaktadır. Piyasada bulunan ürünlerin tamamının denetlenmesi mümkün değildir. Denetimleri daha etkin hale getirmeyi amaç edinen Genel Müdürlük öncelikli olarak programlı denetimleri arttırmaya yönelmiştir.

3.4.2. RİSK ANALİZİ ÇALIŞMALARI

Programlı denetimlerde yer alacak olan ürünlerin belirlenmesi için risk analizi çalışmalarına önem verilmiştir. Bu sene üçüncü kez yürütülen risk analizi çalışmasının ilk adımı olarak Genel Müdürlük sorumluluk alanında bulunan ürünlerin envanteri ve ürün grupları günümüz tüketim ihtiyaçlarına ve değişen yönetmeliklere göre güncel hale getirilmiştir. Bu çalışmaların ardından risk analizi çalışması yürütülerek, eldeki kaynaklar ile ulaşılabilecek maksimum verimi sağlayacak olan etkin bir denetim programı hazırlanması hedeflenmiştir.

Yıllık denetim programları hazırlanırken risk analizi ile ürünlerin riskleri ayrı ayrı hesaplanarak, risk derecesine göre denetim önceliği belirlenmiştir. Denetlenecek ürünler belirlenirken;

- ❖ Ürünün önceki yıllara ait denetim verileri,
- ❖ Piyasadaki yaygınlık durumu,
- ❖ Ürünlere ait şikayetler ve kazalar
- ❖ Ürüne ait denetim zorluğu,..vb

gibi kriterler dikkate alınmıştır.

3.4.3. DENETİM REHBERLERİ

Bakanlığımız denetim faaliyetlerinin daha etkin hale getirilmesi, denetim personelimizin denetim kabiliyetinin geliştirilerek güçlendirilmesi, piyasa gözetimi ve denetimi ve ilgili mevzuatın uygulamalarında birliğin sağlanması amacıyla ürün ve ürün grubu bazında denetim personelimiz için "Denetim Rehberleri" hazırlanmasına karar verilmiştir.

Atex Yönetmeliği kapsamında bulunan ürünlere denetim rehberlerinin hazırlanmasının amacı; insan can ve mal güvenliğinin korunması açısından risk teşkil eden ortamların başında gelen patlayıcı ve yanıcı ortamlar olarak bilinen tehlikeli sahalarda kullanılmak üzere piyasaya arz edilmiş olan ürünlerin ilgili Yönetmelik kapsamında değerlendirilerek uygunluk seviyelerinin tespit edilmesi ve sonucunda düzeltici faaliyetlerle ilgili çalışmaların başlatılmasıdır.

Ayrıca geniş kapsamlı bir taramanın yapılarak piyasada bulunan ürünlerinin uygunluk seviyelerinin tespiti, riskli ürünlerin ve risk teşkil eden firmaların belirlenmesi, piyasada bulunan ürünlerin iyileştirilmesi konusunda yapılabilecek çalışmaların tespiti, üretici envanterinin oluşması, test imkanlarının belirlenmesi, hedefler arasında yer almaktadır

Rehberlerde;

- ✓ Atex yönetmeliğine dair genel bilgiler,
- ✓ İlgili ürünlere dair tanımlar,
- ✓ Teknik mevzuat,
- ✓ Denetime konu ürünlerin temel sağlık ve güvenlik kurallarına dair standartlar,
- ✓ Denetimde yararlanılacak kontrol listeleri

gibi bilgiler bulunmaktadır.

Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinde denetimlerin daha etkin ve verimli hale getirilmesi amacıyla Genel Müdürlüğümüzce 2013 yılında 90 adet ürün rehberi, 2014 yılında 180 adet ürün rehberi hazırlanmış olup 2015 yılında İl Müdürlüklerimizde görevli denetçi personelin de katılımlarıyla temel ürünlerden daha önce rehberi hazırlanmamış ürünlerin rehberlerinin hazırlanması planlanmaktadır.

2014 yılı denetim planında yer alan ürünlerin rehberleri üç bölüm halinde basılarak 81 il müdürlüğümüzde görev yapan denetim personelimize dağıtımı yapılmıştır.

Şekil5: 2014 yılı denetim rehberleri

2014 yılı denetim rehberlerinde ATEX Yönetmeliği kapsamında 7 ürün yer almaktadır.

- ❖ Exproof Buat
- ❖ Exproof Madenci Lambası
- ❖ Exproof Hoparlör
- ❖ Exproof Lamba Armatürü
- ❖ Exproof Akaryakıt Dispenser Tabancası
- ❖ Exproof Sigorta
- ❖ Exproof Bilgisayar

2015 yılı denetim planında yer alan ürünlerin rehberleri kullanım kolaylığı düşünülerek ürün grupları bazında basılmış ve ilgili ürün grubunda yer alan denetçilere dağıtımı yapılmıştır.

Şekil6: 2015 yılı denetim rehberleri

2015 yılı rehberlerinde önceki 7 ürünle birlikte risk analizi yapılan 6 yeni ürüne ait denetim rehberleri hazırlanarak hizmete sunulmuştur. Bu rehberde ATEX Yönetmeliği kapsamında toplam 13 ürün yer almaktadır.

- ❖ Exproof Kablo Rakoru
- ❖ Exproof Kamera
- ❖ Exproof El Feneri
- ❖ Exproof Gaz Alarm Cihazı
- ❖ Exproof Switch
- ❖ Exproof Fiş-Priz

2016 yılı denetim programında yer alacak ATEX Yönetmeliği kapsamında 13 yeni ürün için denetim rehberleri hazırlanmaktadır.

3.5. DENETİM PERSONELİ, BELİRLİ ÜRÜN GRUPLARINDA UZMANLAŞMA ve EĞİTİM FAALİYETLERİ

Denetimlerin etkinliğinin artırılması için, 2014 yılında hayata geçirilen uzman denetçi grubu projesi ile PGD kimlik kartına sahip denetim personelimiz 7 ürün grubundan

en fazla 2 ürün grubu olacak şekilde uzmanlaşmak istedikleri ürün gruplarını belirlemiştir.

Bu kapsamda düzenlenen eğitimlere ilgili ürün grubunda uzmanlaşmak isteyen denetim personeli katılmış ve denetim programında yer alan ürünler üzerinde uygulamalı eğitimler gerçekleştirilmiştir. Bahsi geçen eğitimlere ilgili sektörden, uygunluk değerlendirme kuruluşlarından, test ve muayene hizmeti veren kuruluşlardan uzmanlar davet edilerek denetim personelimizin bilgi ve becerileri artırılmıştır. ATEX ve Kimyasallar Denetçi Grubu Uygulamalı Eğitimlerinin ilki 20-23 Nisan 2014, ikincisi 18-21 Şubat 2015 tarihleri arasında gerçekleşmiştir.

Eğitilmelere atex konusunda ülkemizde faaliyet gösteren üç onaylanmış kuruluş uzmanları, test ve muayene kuruluşu temsilcileri ve sektör temsilcileri davet edilerek; denetim personelimize 94/9/AT Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik kapsamında temel gereklilikler, elektrikli ve mekanik ürünlerde koruma tipleri, ürünlerin işaretlenmesi ve etiketlemelere ilişkin hususlar, atex kapsamında bulunan ürünlerin belgelendirmesi, atex'li ürünlerde kullanılan temel standartlar, gibi konularda bilgi verilmiştir.

Ayrıca TSE EX Laboratuvarları ve Firma ziyaretleri ile ürünler üzerinde uygulamalı eğitim gerçekleştirilmiştir.

Atex konusunda güçlü bir konuma sahip olan Almanya'da TAİEX kapsamında hazırlanan 3 günlük eğitim programında PTB laboratuvarları da ziyaret edilerek karşılıklı bilgi paylaşımı gerçekleştirilmiştir. Avrupa'da yürütülen PGD faaliyetleri gerçekleştirilmiş olan 20-21-22-23-24 ADCO toplantılarında izlenerek, elde edilen kazanım ve tecrübeler denetçi gruplarımıza belirli dönemlerde aktarılmıştır.

19-20 Mart 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilen WİN (World of Industry) Automation fuarına katılım sağlanmıştır. Fuarda exproof ürün üreten/ithal eden firmalar özellikle ziyaret edilerek BSTM İl Müdürlüklerimizde bulunan ilgili denetim personelimize ziyaret edilen firma ve sergilenen exproof ürün listesi iletilmiştir.

Atex ve Kimyasallar ürün grubunda 37 BSTM İl Müdürlüğümüzden 52 Denetim Personeli bulunmaktadır. Denetim personelimizin illere göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

Şekil 7: Atex denetim personeli illere göre dağılımı

3.6. DENETİM SONUÇLARI

Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinde, Bakanlığımızın önceliği, üreticileri yaptırımlarla cezalandırmak yerine, piyasada güvenli ürünlerin yer almasını sağlamaktır. Sanayicinin kaliteli ve güvenli ürün üretmesinde

yönlendirici olmak ve böylece uluslararası piyasalarda ülkemizin rekabet yeteneğinin geliştirilmesine katkı sağlamak, hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Bakanlığımız, 81 BSTS il müdürlüğü tarafından yürütülen denetimlerini, her yıl daha ileri düzeye taşıyarak denetim etkinliğini arttırmayı hedeflemektedir.

Atex yönetmeliği kapsamında yapılan denetimler genellikle planlı veya şikayet üzerine olabilmektedir. Denetim programlarında belirlenen iller, üretici/ithalatçı /dağıtıcıların bulunduğu ve daha önceden denetim programında yer alan ancak denetimin çeşitli nedenlerle gerçekleştirilemediği iller arasından belirlenmektedir. Ürüne göre kullanımın yoğun olduğu iller de seçilebilmektedir.

2014 yılında Atex yönetmeliği kapsamında 325 ürün denetlenmiş olup 214 ürün uygun bulunmuş 59 üründe aykırılık tespit edilerek düzeltilmesi için süre verilmiştir. 52 üründe ise denetim süreci devam etmektedir. Aykırılık tespit edilen ürünlere kesilen idari para cezası 9.129 liradır. 2014 yılına ait yapılan ve ürün bazında farklı BSTB il müdürlüklerimiz tarafından gerçekleştirilen denetimlere ait sonuçlar;

1- Exproof buat, sigorta ve armatür için denetim gerçekleştirilen iller İstanbul, Ankara , İzmir, Kocaeli, Manisa, Balıkesir ve Antalya,

2- Exproof akaryakıt dispenser tabancalarına yapılan denetimler İstanbul , Ankara, İzmir, A.Karahisar, Muğla ve Antalya,

3- Exproof madenci lambasına yönelik gerçekleştirilen denetimler maden sahalarının bulunduğu illerimiz ve bu illere ek olarak İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerimizde gerçekleştirilmiştir. Bu ürüne sadece İstanbulda rastlanmış olup, diğer illerde piyasaya arz edilmiş madenci lambası bulunmamıştır.

2015 yılı 7 aylık dönemde 128 exproof ürün denetlenmiştir. Risk analizi yöntemiyle belirlenmiş ürünlere yönelik 13 ilde 19 markaya ait 25 modelde denetim gerçekleştirilmiştir. Bunun yanısıra yıllık program ve şikayetlere yönelik 14 ilde 20 marka ve farklı modellerde 43 denetim gerçekleştirilmiştir. Denetlenen 128 üründen 80 ürün uygun bulunmuş 16 üründe aykırılık tespit edilerek düzeltilmesi için süre verilmiştir. 32 üründe ise denetim süreci devam etmektedir.

YILLAR	Uygunsuzluk Oranı
2013	4,24%
2014	18,15%
2015 (7 aylık süre)	12,50%

Tablo1: yıllara göre uygunsuzluk oranları

3.7. DENETİMDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

94/9/AT Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik kapsamında gerçekleştirilen PGD faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar;

1. Ülkemizde 94/9/AT Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik kapsamında üretim yapan çok az üretici firma vardır. Ürünler genellikle Avrupa ülkelerinden ithal

edilerek temin edilmektedir. Atex yönetmeliği kapsamında bulunan ürünlerin GTİP numaraları ayrı belirlenmediği için denetimleri gümrüklerde yapılamamaktadır.

2. Kullanım alanında yapılan denetimlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorumluluğunda olması nedeniyle bu kısımlarda Bakanlığımız tarafından sadece tespit amaçlı denetim yapılabilmektedir.

3. Test imkanlarının sınırlı olması denetimin etkinliğini azaltmaktadır.

4. Muhtemel patlayıcı ortamlarda kullanılan ürünler özellikleri nedeniyle normal ürünlerden birkaç misli pahalı olduğu için firmalar stoklarda ürün bulundurmuyarak sipariş üzerine ürün temin etmektedirler. Bu nedenle büyük illerimizde faaliyet gösteren firmalarda bile denetim esnasında ürün bulunamamaktadır.

5. Faturalar üzerinde genellikle ürünün sadece isminin yazılması marka ve model şeklinde ayırt edici bir özelliğın belirtilmemesi nedeniyle ürünün ayrıştırması yapılamamaktadır. Bu durum denetimlerin etkinliğinin azalmasına sebep olmaktadır. Maliye Bakanlığının faturalardaki bu bilgileri yeterli görmesi ithalatçı ve satıcıların marka ve model bilgilerinin tam olarak belirtilmemesinde neden olarak gösterilmektedir.